

ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİNİN MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYI ÖĞRENCİLERE OLAN ETKİ VE KATKILARININ İNCELENMESİ

Yrd.Doç.SY. H.Yılmaz KÜÇÜKÖNCÜ, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ÖZET

Müzik öğretmenliği ana bilim dalı öğrencileri, lisans programına göre 8. yarıyıl da “Öğretmenlik Uygulaması Dersi”ni almaktadırlar. Bu ders, 2 teorik 6 uygulama ders saatinden oluşmakta ve 5 kredi değerindedir. Uygulama yönergesinde dersin, fakültenin bulunduğu il ve ilçelerdeki, uygulama okulları ve kurumlarda yapılması gerektiği belirtilmektedir. Yüksek Öğretim Kurulunca hazırlanan yönergede “Öğretmenlik Uygulaması Dersi”nin amacı; “öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine daha iyi hazırlanmalarını, öğrenimleri süresince kazandıkları genel kültür, özel alan eğitimi ve öğretmenlik mesleğiyle ilgili bilgi, beceri tutum ve alışkanlıklarını gerçek bir eğitim-öğretim ortamı içinde kullanabilme yeterliliği kazanmalarını sağlayacak uygulama çalışmaları”nın yapılması şeklinde açıklanmaktadır. Müzik öğretmeni adayı öğrenciler, öğretmenlik uygulaması dersinde öğretmenlik mesleği deneyimine yönelik olarak, okullarda ders veren arkadaşlarını izlemekte, bunlara ilişkin gözlem raporu tutmakta ve ders vermektedirler. Ders veren öğrenciler derslerin işlenişinde, okulun müzik öğretmeni tarafından yönlendirilmektedir ve öğrenci öğretmene göre davranmak zorunda kalmaktadır. Öğretmen adayı öğrenciler öğretmenlik uygulaması dersini almadan önce müzik eğitimi alanına yönelik olarak “öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı”, “özel öğretim yöntemleri I ve II” ile “okul deneyimi” derslerini almaktadır. Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı dersinde, ders işlerken kullanacakları araç-gereç ve materyalleri tanımakta ve bunların kullanımını öğrenmektedirler. Özel öğretim I ve II derslerinde, müzik eğitimi alanında kullanılan öğretim yöntemleri, sınama - ölçme ve değerlendirme yöntemleri, ders ve ders dışı etkinlik uygulama örnekleri ve uygulama programı incelenmekte, dersin işlenişine ait planlar geliştirilmektedir. Okul deneyimi dersinde ise, fakültenin bulunduğu ildeki okul ve kurumlarda, genel işleyiş ve müzik dersleri izlenerek bunlarla ilgili gözlem raporları yapılmaktadır. Okul deneyimi dersinin yapıldığı okul ile öğretmenlik uygulaması okulu genellikle değişmektedir. Bu çalışmada, müzik öğretmeni adayı öğrencilerin öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı, özel öğretim yöntemleri I ve II derslerinde öğrendikleri bilgiler ile okul deneyimi dersinde yaptıkları gözleme dayalı kazandıkları bilgilerin öğretmenlik uygulamasında kendilerine nasıl etki yaptığı, katkı sağladığı görüşme yöntemi ve anket uygulaması ile incelenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Öğretmenliği, Uygulama, Staj, Yöntem

1. Giriş

Üniversitelerin öğretim programları, teorik ve uygulamalı derslerden oluşur. Bu derslerin, içerik ve kapsam bakımından da kendi öğretim uygulamalarında teorik ve uygulama etkinlikleri vardır. Bunu başka bir deyişle; öğretim ve öğrenme durumlarında, her teorik bilgi etkinliğinin davranış olarak kazanılması için ya da bilginin davranışa dönüşmesinde, mutlaka bir uygulama etkinliği gerekir biçiminde söyleyebiliriz.

Eğitim fakülteleri “özel alan öğretmeni” yetiştiren kurumlardır. Eğitim fakültelerinin “özel alan öğretmeni yetiştirme” ile ilgili olarak öğretim programlarında, öğretmen yeterlikleri bakımından çeşitli dersler bulunmaktadır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunun 45.maddesinde, öğretmenlik mesleğinin özel bir ihtisas mesleği olduğu, bunun genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyonla sağlanacağı, aranacak niteliklerin ise Milli Eğitim Bakanlığınca belirleneceği belirtilmektedir.

(<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html>)

Müzik öğretmenliği, özel alan öğretmenliğidir. Eğitim fakültelerinin “Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalları”, *müzik öğretmeni* yetiştiren birimleridir. Müzik öğretmenliği ana bilim dalları ülke genelindeki üniversitelerde, müzik öğretmeni yeterlikleri çerçevesinde yüksek öğretim kurumu tarafından hazırlanan müzik öğretmenliği lisans programını, öğretim programı olarak uygulamaktadırlar.

Bir müzik öğretmeninde çağdaş eğitim anlayışına göre bulunması gereken yeterlik ve özellikler şu şekilde gruplayabiliriz; (Küçüköncü.Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 2006. s.22,23,24,25)

A- Bilişsel alan düzeyinde yeterlikler;

- Müzik alanına ait kuramsal bilgilerde yeterlik,
- Öğretmenlik mesleğine ait bilgilerde ”Pedagojik Formasyon” yeterlik,
- Müzik repertuarı - dağarcığı konusunda yeterlik,
- Müzik özel alan öğretiminde yeterlik,

B- Devinişsel Alan Düzeyinde yeterlikler;

- Kendi sesini kullanabilmede yeterlik,
- Çalgısını kullanabilmede yeterlik,
- Sesini kullanabilmeyi öğretmede yeterlik,
- Çalgısını kullanabilmeyi öğretmede yeterlik,

C- Duyuşsal Alan Düzeyinde yeterlikler;

- Müziksel kişilik düzeyinde sanatsal yeterlik;
- Eğitimci kişilikte sanatsal yeterlik,
- İcracı kişilikte / seslendirmede sanatsal yeterlik,

d. Müziksel etkinlikleri düzenlemekte sanatsal yeterlik.

Milli Eğitim Bakanlığı sitesinde yasanın isteği doğrultusunda belirlenmiş olan öğretmenlik mesleği yeterlikleri (<http://otmg.meb.gov.tr/YetOzel.html>) ve özel alan öğretmenliği olarak müzik öğretmenlerinin sahip olması gereken yeterlikler (<http://otmg.meb.gov.tr/alanmuzik.html>) vardır. Bu konu ile ilgili olarak, daha önce belirlenmiş “Müzik Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri” ile taslak haldeki “Müzik Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri” bulunmaktadır. Bunlar;

A- İlk hazırlanan yeterliklerde, yeterlik alanları;

- a. Planlama ve düzenleme,
- b. Kuramsal-uygulamalı bilgi ve beceriler,
- c. Müzik kültürü,
- d. İzleme ve değerlendirme,
- e. Okul – aile - toplum ve disiplinler arası iş birliği yapma,
- f. Mesleki gelişimi sağlama;

olarak belirlenmiştir. Her bir yeterlik alanının altında “yeterlik” olarak gruplandırılan “alt yapılabirlikler” ve bunlara ilişkin “performans göstergeleri düzeyleri” de yer almaktadır.

B- Taslak yeterliklerde ise, yeterlik alanları;

- a. Müziksel işitme eğitimi yaptırabilme,
- b. Şarkı söyletebilmek,
- c. Çalgı çaldırabilme,
- d. Müzik toplulukları oluşturabilme,
- e. Müzik Kültürüne yönelik etkinlikler yapabilme,
- f. Yaratıcı müzik etkinlikleri yapabilme,
- g. Müzik kuramı eğitimi yapabilme,

şeklinde sıralanmıştır. Burada da “yeterlik” olarak belirtilerek yapılan gruplandırma ve bunlara ilişkin performans göstergeleri vardır.

Belirtilen özelliklerin kazanılabilmesi, yeterlik ve yetkinlik düzeyinin geliştirilebilmesi için Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı Lisans programında; *müzik* ve öğretmenlik alanına ait bilgi ağırlıklı kuramsal dersler, psiko-motor beceri ve davranışların kazanılması ve geliştirilebilmesi için performans içerikli dersler bulunmaktadır. Bütün bu derslerin içerikleri ve uygulamaları aynı zamanda, öğrencilerde sanatsal kişiliğin geliştirilebilmesini de hedefler.

Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencileri, müzik alanına ait performansa dayalı bilgi, teknik ve sanatsal kazanımlarını ders içi ve ders dışı etkinlik uygulamalarında sergileyerek gösterebilmektedirler. Ancak, müzik öğretmenliği mesleğine ait kuramsal kazanımların uygulamaya dönüştürülebilmesi, performans olarak sergilenebilmesi Öğretmenlik Uygulaması Dersi ile mümkündür.

Öğretmenlik Uygulamasına Yönelik Ders İçerikleri

Yüksek öğretim kurulu tarafından belirlenen müzik öğretmenliği lisans programında bu derslerin içerikleri şu şekildedir.

(www.yok.gov.tr/component/option,com.../task.../Itemid,215/)

Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (2-2-3)

Öğretim Teknolojisi ile ilgili kavramlar, çeşitli öğretim teknolojilerinin özellikleri, öğretim teknolojilerinin öğretim sürecindeki yeri ve kullanımı, okulun ya da sınıfın teknoloji ihtiyaçlarının belirlenmesi, uygun teknoloji planlamasının yapılması ve yürütülmesi, öğretim teknolojileri yoluyla iki ve üç boyutlu materyaller geliştirilmesi öğretim gereçlerini geliştirilmesi (çalışma yaprakları, etkinlik tasarlama, tepegöz saydamları, slaytlar, görsel medya (VCD, DVD) gereçleri, bilgisayar temelli gereçler), eğitim yazılımlarının incelenmesi, çeşitli nitelikteki öğretim gereçlerinin değerlendirilmesi, İnternet ve uzaktan eğitim, görsel tasarım ilkeleri, öğretim materyallerinin etkinlik durumuna ilişkin araştırmalar, Türkiye’de ve dünyada öğretim teknolojilerinin kullanım durumu.

Özel Öğretim Yöntemleri I (2-2-3)

Alana özgü temel kavramlar ve bu kavramların alan öğretimiyle ilişkisi, alanının başta Anayasa ve Milli Eğitim Temel Yasası olmak üzere yasal dayanakları, alan öğretiminin genel amaçları, kullanılan yöntem, teknik, araç-gereç ve materyaller. İlgili Öğretim Programının incelenmesi (amaç, kazanım, tema, ünite, etkinlik, v.b.). Ders, öğretmen ve öğrenci çalışma kitabı örneklerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi.

Okul Deneyimi (1-4-3)

Öğretmenin ve bir öğrencinin okuldaki bir gününü gözlemleme, öğretmenin bir dersi işlerken dersi nasıl düzenlediğini, dersi hangi aşamalara böldüğünü, öğretim yöntem ve tekniklerini nasıl uyguladığını, derste ne tür etkinliklerden yararlandığını, dersin yönetimi için ve sınıfın kontrolü için öğretmenin neler yaptığını, öğretmenin dersi nasıl bitirdiğini ve öğrenci çalışmalarını nasıl değerlendirdiğini gözlemleme, okulun örgüt yapısını, okul müdürünün görevini nasıl yaptığını ve okulun içinde yer aldığı toplumla ilişkilerini inceleme, okul deneyimi çalışmalarını yansıtan portfolyo hazırlama.

Öğretmenlik Uygulaması (2-6-5)

Her hafta bir günlük plan hazırlama, hazırlanan planı uygulama, uygulamanın okuldaki öğretmen, öğretim elemanı ve uygulama öğrencisi tarafından değerlendirilmesi, değerlendirmeler doğrultusunda düzeltmelerin yapılması ve tekrar uygulama yapılması, portfolyo hazırlama.

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini anlama ve öğretmenliği oluşturan yeterlikleri kazanma yönündeki gelişmeleri, üniversite öğretim üyeleri ve işinde deneyim kazanmış uygulama öğretmenleri işbirliği ile yapılması yüksek öğretim kurulunca önerilmektedir. (Busbridge.D,Ö. s.1997.s.2)

2. Amaç

Bu çalışmanın amacı; öğrencilerin sekizinci yarıyıldaki öğretmenlik uygulaması dersini almadan önce beşinci, altıncı ve yedinci yarıyıldarda aldıkları öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı, özel öğretim yöntemleri I ve II derslerinden elde ettikleri kazanımlar ile *okul deneyimi* dersinde yaptıkları

gözleme dayalı kazandıkları bilgileri, öğretmenlik uygulaması sırasında *ders uygulamaları etkinliklerinde* kullanabilmelerine ilişkin durumu ve bu durumla ilgili etkileri, katkıları incelemektir. Bununla ilgili olarak bu derslerin programlarına ait içerik ve etkinlikleri, araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda, daha verimli ve etkili hale getirmektedir.

3. Yöntem

Bu inceleme için, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi GSE Bölümü Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı 2009 / 2010 Öğretim yılı sekizinci yarıyıl dördüncü sınıf öğrencilerine dönem sonunda anket uygulanmıştır. Bununla birlikte aynı öğrencilerle, öğretmenlik uygulaması dersinin her hafta yapılan iki ders saatlik değerlendirme seminerlerinde, okuldaki ders verme etkinlikleriyle ilgili görüşmeler yapılmıştır. Anket verilerinin analizlerinde betimsel istatistikler (aritmetik ortalama, frekans ve yüzde) kullanılmıştır. Anket bulguları, görüşme bulgularıyla desteklenmiştir.

4. Bulgular ve Tartışma

Tablo 1. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersiyle İlgili Görüşleri.

$\bar{X}$	s	Madde		Evet	Biraz	Hayır	Bilmiyorum	Toplam
2,76	,70034	“Öğretmenlik uygulaması dersi”nin gerekli olduğunu düşünüyor musunuz?	f	18	2	0	1	21
			%	85,7	9,5	,0	4,8	100,0
2,81	,67964	Dersin size etki ve katkılarının olduğunu düşünüyor musunuz?	f	19	1	0	1	21
			%	90,5	4,8	,0	4,8	100,0
2,91	,30079	Ders verirken kendinize olan güveniniz arttı mı?	f	19	2	0	0	21
			%	90,5	9,5	,0	,0	100,0
2,29	,84515	Ders veren arkadaşınızı gözlemek size katkı yaptı mı?	f	10	8	2	1	21
			%	47,6	38,1	9,5	4,8	100,0
1,95	,92066	“Okul deneyimi” dersinde gözlemlediğiniz müzik öğretmenini örnek aldınız mı?	f	7	7	6	1	21
			%	33,3	33,3	28,6	4,8	100,0
1,95	,92066	“Öğretmenlik uygulaması” okulundaki müzik öğretmenini örnek aldınız mı?	f	7	7	6	1	21
			%	33,3	33,3	28,6	4,8	100,0
2,48	,87287	Ders verirken, fakültede öğrendiklerinizi uygulamaya çalıştınız mı?	f	14	4	2	1	21
			%	66,7	19,0	9,5	4,8	100,0
2,57	,59761	Okuldaki yıllık ders planına uydunuz mu?	f	13	7	1	0	21
			%	61,9	33,3	4,8	,0	100,0
2,24	,88909	Okulun müzik öğretmeni ders işleme yöntemleri bakımından sizi etkileyerek yönlendirdi mi?	f	10	7	3	1	21
			%	47,6	33,3	14,3	4,8	100,0
2,86	,35957	Öğretmenlik mesleğini algıladığınız bakımından, dersin size olan etkisi olumlu mu?	f	18	3	0	0	21
			%	85,7	14,3	,0	,0	100,0

1,95	,86465	Okuldaki sınıf ortamı müzik dersi uygulamalarınıza uygun mu?	f	6	9	5	1	21
			%	28,6	42,9	23,8	4,8	100,0
2,29	,71714	“Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı” dersi kazanımlarınızı ders verirken kullanabildiniz mi?	f	9	9	3	0	21
			%	42,9	42,9	14,3	,0	100,0
2,19	,98077	“Özel öğretim yöntemleri I ve II” derslerindeki kazanımlarınızı ders verirken uygulayabildiniz mi?	f	10	7	2	2	21
			%	47,6	33,3	9,5	9,5	100,0

$\bar{X}$	s	Madde		Evet	Biraz	Hayır	Bilmi-yorum	Toplam
2,24	,88909	“Okul deneyimi” dersindeki gözlemlerinize ilişkin tuttuğunuz raporlar ders verirken katkı sağladı mı?	f	10	7	3	1	21
			%	47,6	33,3	14,3	4,8	100,0
2,38	,74001	“Öğretmenlik uygulaması dersi” ile genel öğretim yöntemlerini uygulama fırsatı buldunuz mu?	f	10	10	0	1	21
			%	47,6	47,6	,0	4,8	100,0
2,48	,98077	“Öğretmenlik uygulaması dersi” ile farklı şarkı öğretim yöntemlerini uygulama fırsatı buldunuz mu?	f	15	3	1	2	21
			%	71,4	14,3	4,8	9,5	100,0
2,05	,86465	“Öğretmenlik uygulaması dersi” ile farklı çalgı öğretim yöntemlerini uygulama fırsatı buldunuz mu?	f	8	6	7	0	21
			%	38,1	28,6	33,3	,0	100,0
1,76	,99523	“Öğretmenlik uygulaması dersi” ile ders ve ders dışı etkinlikleri uygulama fırsatı buldunuz mu?	f	6	6	7	2	21
			%	28,6	28,6	33,3	9,5	100,0
1,91	1,30018	“Öğretmenlik uygulaması dersi” müzik öğretmeni adayı olarak sizin okula katkınız oldu mu?	f	10	5	0	6	21
			%	47,6	23,8	,0	28,6	100,0
2,62	,80475	Fakültedeki kazanımlarınız“Öğretmenlik uygulaması dersi” nde size katkı sağladı mı?	f	16	3	1	1	21
			%	76,2	14,3	4,8	4,8	100,0

1: Hayır, 2: Biraz, 3: Evet

Öğretmen adaylarının “Öğretmenlik Uygulaması Dersi”nin gerekli olduğunu düşünüyor musunuz?” maddesine verdikleri cevapların “Evet” olarak ($\bar{X} = 2,76$) yoğunlaştığı görülmektedir. Öğretmen adayları “öğretmenlik uygulaması” dersinin gerekli olduğu konusunda hemfikirler. Müzik öğretmenliği öğrencileri, daha okula başladıkları ilk günden beri, merak konusu olan ve *staj* olarak adlandırdıkları öğretmenlik uygulaması dersi için; çok önem taşımakta olduğunu ve kendilerini heyecanlandığını belirtmektedirler. Öğrencilerin tamamına yakını, bir uygulama dersi olarak, müzik öğretmenliği ile ilgili öğrendiklerini uygulayabilecekleri yer olan dersin önemini bilmektedirler.

Öğretmen adaylarının “Dersin size etki ve katkılarının olduğunu düşünüyor musunuz?” maddesi hakkındaki görüşlerini “Evet” olarak ($\bar{X} = 2,81$) belirtmektedir. Öğretmenlik uygulaması dersinin öğrenciler üzerinde olumlu yönde çıktılar olduğu söylenebilmektedir. Öğretmenlik uygulaması dersi iki yönlü ele alınarak incelenmelidir. Bunlardan ilki, öğrencilerin fakültede elde ettikleri kazanımlarını uygulama sınıfında davranışa dönüştürebilmelerine; ikincisi ise öğretmen adaylarına uygulama okulundaki; *okul-sınıf-öğrenci-öğretmen-materyal-araç-gereç ortamına* (öğretme / öğrenme durumları, sınıf yönetimi, yönetim, veli) ait etki ve katkılarının çıktılarına yönelik yapılmalıdır. Bu anlamda, özellikle seminer derslerindeki görüşmelerden elde edilen veriler, dersin aday öğrencilere her iki yönden de olumlu biçimde farkındalık sağladığını göstermektedir.

Öğretmen adayları ders verirken kendilerine olan güvenlerinin arttığını belirtmektedirler ($\bar{X} = 2,91$). Bu anlamda, öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının duyuşsal kazanımları açısından pozitif yönde etkiye sahip olduğu görülmektedir. Öncelikle öğretmen adaylarında; fakülte-deki derslerde kuramsal olarak elde ettikleri “plan yapma, planı uygulama, genel ve özel alan öğretim yöntemleri”ne ait bilgi düzeyindeki kazanımlarını beceri ve davranışa dönüştürerek kullanabilme ve geliştirebilmenin, olumlu yönde etki yaptığı anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarının görüşlerine göre, öğretmenlik uygulaması dersinde ders veren arkadaşla-rın gözlemlenmesinin oluşturduğu katkının “Biraz” ($\bar{X} = 2,29$) yönünde olduğu görülmektedir. 10 öğretmen adayı (%47,6) “Evet” derken, sekiz öğretmen (%38,1) adayı “Biraz”, iki öğretmen adayı (%9,5) “Hayır” ve bir öğretmen adayı (%4,8) “Bilmiyorum” olarak görüş bildirmektedirler. Burada, ders veren arkadaşını izleyen öğretmen adaylarının eleştirel anlamda gözlem yaptıklarında, ders ve-ren öğretmen adayının uygulamadaki hatalarını fark etmeleri, hatanın yapılmaması yönünde; doğru uygulamaları izlemenin de pekiştirici yönünde tavır geliştirmeye katkısı olacağını düşünmek gerekir. Ancak, öğretmen adaylarının çoğundaki ders verme heyecanının psikolojik olarak ders etkinlik uy-gulamalarına yansması, gözlem yapanları da anketin dönütünde görüldüğü biçimde etkilediği an-lanılmaktadır. Diğer taraftan seminer derslerinde, gözlem raporları ve tutulan notlar tartışılmaktadır. Bu nedenle, gözlem yapmanın katkı sağlayacağı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının *Okul deneyimi* ($\bar{X} = 1,95$) ve Öğretmenlik Uygulaması ($\bar{X} = 1,95$) ders-lerindeki müzik öğretmenlerini örnek alıp almadıkları yönündeki görüşleri “Biraz” düzeyindedir. Ayrıca okulun müzik öğretmeninin ders işleme yöntemleri yönünden kendilerini yönlendirdiğini belirtmektedirler. *Okul deneyimi* dersindeki izlenen öğretmenle, öğretmenlik uygulaması dersini yü-rüten öğretmen çoğu zaman farklı olabilmektedir. Bu durumun, aslında adaylara değişik uygulama örneklerini izlemeleri bakımından olumlu katkı sağlayacağını söylemek gerekir. Ancak, anketten elde edilen bu veriler, öğrencilerin fakülteye ait çıktıları ile okul deneyiminde gözlemledikleri öğ-retmenin uygulamaları ve uygulama dersini takip eden öğretmenin öğretim uygulama etkinliklerine ait yönlendirme farklılıklarının getirdiği etkilenmenin; adaylarda uygulama öğretmenlerini örnek almaları yönündeki istek, etki ve katkıyı azalttığı biçiminde açıklanabilir.

“Ders verirken, fakültede öğrendiklerinizi uygulamaya çalıştınız mı?” maddesine 14 öğretmen adayı (% 66,7) “Evet”, dört öğretmen adayı (% 19,0) “Biraz”, iki öğretmen adayı (%9,5) “Hayır” ve bir öğretmen adayı (% 4,8) “Bilmiyorum” yönünde görüş belirtmektedirler. Bu veriye göre teori-nin / kuramsal bilgilerin uygulama etkinlikleri üzerinde etkisinin olduğu söylenebilmektedir. Ayrıca, öğretmen adaylarının okuldaki yıllık ders planına uyduklarını ($\bar{X} = 2,57$) belirttikleri görülmektedir. Ders veren öğretmen adayları, günlük ders planlarını fakültedeki ders sorumlusunun kontrolünde yapmaktadırlar. Ders konuları genellikle program çerçevesinde hazırlanmış olması gereken yıllık plana, öğretilecek şarkı ve uygulanacak öğretim etkinlikleri ders kitabına, öğretim yöntem ve teknik-leri müzik öğretmenini yönlendirmesine uygun olarak belirlenmektedir. Anketin bu sorusundan elde edilen dönüte göre; bu durumun genelde olumlu gözükmesine rağmen, bazı öğrencilerde olumsuz etki yaptığını söyleyebiliriz

Öğretmen adayları, dersin, öğretmenlik mesleğini algılamaları anlamında olumlu yönde etkisi olduğu ($\bar{X} = 2,86$) yönünde görüş belirtmektedirler. Öğretmen adayları, sınıf ortamında ders verir-ken öncelikle; öğrenci - öğretmen ilişkisinden etkilenmekte, fakülte çıktılarıyla ilgili olarak sahip oldukları kazanımların farkına varmakta, okuldaki öğretme/öğrenme ortamına ve buradaki araç-ge-reç, materyallere ilişkin, var olan durum hakkında bilgiler edinmekte, öğrenci-yönetim-veliler ve

okuldaki diğer öğretmenlerin müzik dersine ilişkin yaklaşımlarını ve değerlendirmelerini, olumsuz ve olumlu yönleriyle öğrenmektedirler. Bu verilerin de, onların müzik öğretmenliği mesleğini algılamaları bakımından belirli yönlerden katkı sağladığını söyleyebiliriz.

Öğretmen adayları, okuldaki sınıf ortamının müzik dersi uygulamalarına uygunluğu yönünde “Biraz” yönünde ($\bar{X}=1,95$) görüş belirtmektedirler. Okullarda, öğretim programlarında önerilmesine rağmen (T.C.M.E.B.1995.s.2) müzik dersliği çoğu zaman bulunmamaktadır (Küçüköncü.2010.s.99). Müzik öğretmeni, müzik dersini böyle durumlarda o şubenin kendi sınıfında yapmaktadır. Bu durumda haliyle; dersin gereği olan en başta çalgı ve diğer araç-gereçler ya her sınıfa teneffüslerde taşınmakta yada kullanılmamaktadır.

Öğretmen adayları, “Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı” dersi ($\bar{X}=2,29$) ve “Özel öğretim yöntemleri I ve II” dersleri ($\bar{X}=2,19$) kazanımlarını ders verirken uygulayabildiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca “Okul Deneyimi” dersinde gözlemlere ilişkin tutulan raporların ders verirken katkı sağladığı ($\bar{X}=2,24$) görülmektedir.

Öğretmen adaylarının görüşlerine göre “Öğretmenlik uygulaması dersi” ile genel öğretim yöntemlerini ($\bar{X}=2,38$) ve farklı şarkı öğretim yöntemlerini ($\bar{X}=2,48$) uygulama fırsatı buldukları görülmektedir. Fakat, farklı çalgı öğretim yöntemlerini uygulama fırsatı konusunda farklı bir sonuç ortaya çıkmakta, yedi öğretmen adayı (%33,3) “Hayır” cevabı vermektedir. Genel öğretim yöntemlerine ait teknolojik araç-gereçler günümüz okullarının pek çoğunda, özellikle kent merkezlerindeki okullarda bulunmaktadır. Şarkı öğretimi için gerekli olan öğretmen çalgısı ise, genellikle okulda olmasa bile öğretmenin kendisinde bulunmaktadır. Bu durumda genel öğretim yöntemleri ve özellikle kulaktan şarkı öğretimine ait uygulamalar rahatlıkla yapılabilmektedir. Ancak, çalgı öğretimi için öğrenci ritim ve ezgi çalgıları gerekmektedir. Müzik sınıfı olan okullarda bunları sınıfta bulundurmak ve saklamak mümkündür. Anketteki bu dönütün nedeni, aday öğretmenlerin gittikleri okullardaki müzik öğretmenin öğretimini yaptığı ve etkinliklerde kullandığı çalgı tercihleri ve öğretim yöntemleri ile de ilgilidir.

Öğretmen adaylarının “Öğretmenlik Uygulaması Dersi” ile ders ve ders dışı etkinlikleri uygulama fırsatı bulabilme konusundaki görüşleri; altı kişi (%28,6) “Evet”, altı kişi (%28,6) “Biraz”, yedi kişi (%33,3) “Hayır” ve iki kişi (%9,5) “Bilmiyorum” şeklinde olmuştur. Özel öğretim dersinde öğrenilen ders ve ders dışı etkinliklerinin uygulanması öncelikle uygulama okulu müzik öğretmenin yönlendirmesi ile ilgilidir. Ancak, öğretmen adayı öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, gittikleri okullarda ders dışı etkinliklere müzik öğretmene yardımcı olarak yada kendileri etkinlik düzenleyerek katılmışlardır.

“Öğretmenlik uygulaması dersi”nde müzik öğretmeni adayı olarak sizin okula katkınız oldu mu?” maddesine 10 öğretmen adayı (%46,7) “Evet”, beş öğretmen adayı (%23,8) “Biraz” cevabı verirken, altı öğretmen adayının (%28,6) “Bilmiyorum” cevabı vermesi düşündürücüdür. Üstteki açıklama ile bu maddenin dönütü birbirini desteklemektedir. Katkısı olmayanların da sınavlara (vize, alttan çok dersi olanlar, KPSS v.b.) hazırlanma gibi benzeri nedenleri bulunmaktadır.

Öğretmen adayları, fakültedeki kazanımlarının “Öğretmenlik Uygulaması Dersi”nde katkı sağladığı ($\bar{X}=2,62$) yönünde görüş belirtmektedirler. Öğretmen adayı öğrenciler fakültede, çağdaş eğitim anlayışına uygun olarak, müzik eğitimcisinin sahip olması gereken yeterlikler doğrultusunda kazanımlar elde etmektedirler. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinde gittikleri okul onlara örnek öğretmen modeline ait birtakım uygulama örnekleri ve kendi yeterliklerini uygulama deneyimi vermektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmadan, müzik Öğretmeni adayı öğrencilerin tamamına yakınının, “Öğretmenlik Uygulaması Dersi”nin önemini bildikleri ve bu nedenle gerekli olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.

Öğretmenlik uygulaması dersi iki yönlü ele alınarak incelendiğinde, öğrencilerin bu dersten; fakülte de elde ettikleri kazanımlarını uygulamaya dönüştürme, öğretme / öğrenme ortamlarını tanıma, sınavı-ölçme ve değerlendirme ilişkisini kavrama, sınıf yönetimi, okul yönetimi, okul - veli ilişkilerini tanıma yönünde, çıktılar elde ettiklerini söylenebilir.

Öğretmen adaylarının ders verirken; öğretmenlik mesleğine ve müzik alanına ait kuramsal bilgi düzeyindeki kazanımlarını, beceri ve davranışa dönüştürerek kullanabilmelerinin olumlu yöndeki etkisi, onların kendilerine olan güvenlerini arttırdığı anlaşılmaktadır.

Ders veren arkadaşını izleyen öğretmen adaylarının eleştirel anlamda gözlem yaptıklarında, ders veren öğretmen adayının uygulamadaki hatalarını fark etmeleri, hatanın yapılmaması yönünde; doğru uygulamaları izlemenin de pekiştirici yönünde tavır geliştirmeye katkısı olacağını düşünmek gerekir. Buna rağmen, ders verme heyecanının psikolojik olarak ders etkinlik uygulamalarına olan yansımalarının, gözlem yapanları da etkilediği anlaşılmaktadır. Diğer taraftan seminer derslerinde, uygulama derslerine ait gözlem raporları ve tutulan notlar tartışılmakta ve sınıfta uygulanan ders verme etkinlikleri olumsuz ve olumlu yönleriyle, öğretmen adayı öğrencilerin yaklaşımlarıyla da incelenmektedir. Bu nedenle, gözlem yapmanın katkı sağlayacağı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının; okullardaki müzik öğretmenlerini çok fazla örnek almadıkları, ancak bununla birlikte, ders işleme yöntemleri yönünden onların kendilerini yönlendirdiği anlaşılmaktadır. Öğrencilerin fakülteye ait çıktıları ile gözlemledikleri öğretmenlerin müzik eğitimi uygulama etkinliklerine ait yönlendirme farklılıklarının getirdiği etkilenmenin; adayların uygulama öğretmenlerini örnek almaları yönündeki istek, etki ve katkıyı azalttığı anlaşılmaktadır.

Öğretmen adayı öğrencilerin, ders verirken, fakülte de kuramsal kazanımlarının, uygulama etkinlikleri üzerinde etkisinin olduğu söylenebilir. Ayrıca, öğretmen adaylarının okuldaki yıllık ders planına, uygulama öğretmenin de yönlendirmesi ile uydukları, fakat bu durumun genelde olumlu gözükmesine rağmen, özellikle öğretmenin uygulama etkinlikleri ile ilgili yönlendirmelerinin bazı öğrencilerde olumsuz etki yaptığı anlaşılmaktadır.

Dersin, müzik öğretmenliği mesleğinin algılanmasına belirli yönlerden katkı sağladığını söyleyebiliriz. Bunlar öncelikle, sınıf ortamında ders verirken; öğrenci - öğretmen ilişkisinden etkilenme, fakülte çıktılarıyla ilgili olarak sahip oldukları kazanımların farkına varma, okuldaki öğretme/öğrenme ortamına ilişkin var olan durum hakkında bilgiler edinme, öğrenci-yönetim-veliler ve okuldaki diğer öğretmenlerin müzik dersine ilişkin yaklaşımlarını ve değerlendirmelerini olumsuz ve olumlu yönleriyle öğrenme olarak sıralanabilir.

Dönütlerden, okullardaki sınıf ortamlarının müzik dersi uygulamalarına çok fazla uygun olmadığı anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının, “Öğretim teknolojileri ve materyalleri” ile “Müzik Özel Öğretim Yöntemleri, şarkı öğretim yöntemleri, genel öğretim yöntemleri”ne ilişkin fakülte çıktılarını, ders verirken kullanabildikleri ve “Okul Deneyimi” dersinde gözlemlere ilişkin tutulan raporların, onlara ders verirken katkı sağladığı görülmektedir. Ancak, bazı öğrencilerin özellikle müzik sınıfı bulunmayan okullarda, çalgı öğretimi konusunda zorlandıkları anlaşılmaktadır.

Uygulama okullarındaki müzik öğretmenleri, birden fazla okulda görevli olabilmektedirler. Bu durum, onların ders dışı etkinlik yapmalarını çoğu zaman engellemektedir. Öğretmen adayları öğrencilerin çoğunluğu, bu nedenle ders dışı etkinlik izleme fırsatı bulamamaktadırlar. Ancak, buna rağmen öğretmen adayları öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, gittikleri okullarda ders dışı etkinliklere müzik öğretmenine yardımcı olarak katılmakta ya da okul yönetiminin isteği ile kendileri etkinlik düzenlemektedirler. Katkısı olmayanların da sınavlara (vize, alttan çok dersi olanlar, KPSS v.b.) hazırlanma gibi benzeri nedenleri bulunmaktadır.

Öğretmen adayları öğrencilerin, müzik eğitimcisinin sahip olması gereken yeterlikler doğrultusundaki fakülte kazanımlarının, uygulama okulunda katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinde, gittikleri okul onlara örnek öğretmen modeline ait birtakım uygulama örnekleri ve kendi yeterliklerini uygulama deneyimi vermektedir.

Öğretmenlik uygulaması dersine yönelik ve bu çalışmanın sonuçlarıyla ilişkili olarak, öğretmen adayları öğrencilerin gerçek anlamda kalıcı izli kazanımlar elde etmeleri için, şu önerilerde bulunulabilir;

- Öğretmenlik uygulaması dersinin 2 saat / hafta'lık seminer uygulamalarına, öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı, özel öğretim yöntemleri I ve II ile *okul deneyimi* derslerine giren öğretim elemanları, 6 saat / hafta'lık uygulamasına ise, uygulama okullarındaki alanında tecrübeli müzik öğretmenlerinin girmesi gerekmektedir.
- Uygulama okullarındaki müzik öğretmenleri, fakülte uygulama koordinatörü ve öğretim elemanlarınca eğitilmelidir.
- Uygulama okullarının mümkün olduğunca ders dışı etkinliklerin de yapıldığı okullarda olması verimi arttırabilir.
- Müzik dersliği ve araç-gereçlerin olduğu okullar tercih edilmelidir.
- Uygulama derslerinde öğretim teknolojileri ve araç-gereç kullanımı mutlaka teşvik edilmelidir.
- Günlük ders planı yaptırılmalı ve öğretim elemanlarınca kontrol edilmelidir. Ders bilişsel, devinışsel, duyuşsal yönleriyle bir bütün olarak planlanarak uygulanmalıdır.
- Öğretmen adayları öğrenciler, derslerde mutlaka öğretmen çalgısını kullanmalı ve öğrenci çalgılarını kullandırmalıdır.
- Sınıftaki düzeye göre, farklı şarkı öğretim yöntemleri çalgı öğretimi ile birlikte uygulanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Busbridge. Dawson, Özçelik, Sands (1997). *Okullarda Uygulama Çalışmaları*. İlköğretim. YÖK/ Dünya Bankası / Milli Eğitimi Geliştirme Projesi. Öğretmen Eğitimi Dizisi. Ajans - Türk Basın ve Basım A.Ş. Ankara.
- Çanakkale Onsekiz Mart üniversitesi Eğitim Fakültesi. 2. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu(2000). Bildiri Kitabı Çanakkale.
- Küçüköncü, H.Y.(2010). *Genel Müzik Kültürü Öğretimi*. Efil Yayınevi, Ankara
- Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi (2006). Ulusal Müzik Eğitimi, Sempozyumu Bildiri Kitabı, Denizli.
- T.C.M.E.B.(1995). *İlköğretim Okulu Programı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi, İstanbul.
- <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html> (2010.12.06)
- <http://otmg.meb.gov.tr/YetOzel.html> (2010.12. 06)
- <http://otmg.meb.gov.tr/alanmuzik.html> (2010.12.06)

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ